

Oglasi, pripolana itd. tiskaju i rasklanjaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglašje itd. šalje se naputnicom ili poloznicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cakornog računa br. 847,849. Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.» Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n e t i s k a j u, n e f r a n k i r a n i n e p r i m a j u.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, n a g o d i n u 5 K za seljake

Ilirivan carovino višje poštarina Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h, os ostali 20 h, kolji u Pulu toli Ilirvan late.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1, kamo neka se n a s l o v i j u j e s v a p i s m a p r e d p l a t e

odgovorni urednik Jerko J. Mahulja.

Izdaje i tiska Laginja i dr. u Pall ulica Giulia 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Istri

Početak školske godine!

Primiće se eto dan za dnevom konac školskim praznicima i tim se bliža početak školskoj godini 1913—1914.

Na početku školske godine zabrinuti su roditelji za školu sposobne djetice u koju da listu upisu, kako da ih odprave i kamo preporučje. Mnogo zabrinutiji su pako oni roditelji, koji ne mogu da šalju svoju djetcu u školu, jer u obće škole neimadu.

Sretnih roditelja, a još sretnije one djetice, koja imadu svoju školu i koja tu školu polaziti mogu. Veće blagodati ne mogu roditelji iskazati svojoj djeti, nego li je on, da šalju tu djetcu redovito u pučku školu. Tim iskazuju roditelji svomu porodu najveću ljubav i najbolju uslugu. Ono, što se njihova djetca u školi nauče za budući život, toga im ne može uzeti ni luca ni suze, ni oganj ni povodanj. Sve drugo, svako dobro i svako bogatstvo, sve to može propasti, ali znanje i nauke, stečene u školi ne može niko da ukrade ili odnese. Boljeg i većeg miraža ili dote ne mogu dati roditelji djeti nego li je dobra i temeljita nauka.

Ovo neka si dobro zapamte svi oni naši roditelji, koji su možda neodlučni, dali će i kamo da pošalju svoju djetcu u školu. Nisu ovo naše misli i naša načela, već su to mudre misli i duboka načela najvećih usvojitelja mladeši i dobročinitelja čovječanstva.

Gdje su u mjestu ili u blizini dvije pučke škole, u dva jezika, javne ili privatne, tamo neće ni čarvak pametni roditelji razmišljati u koju školu da pošalju svoju djetcu. Javne pučke škole jesu one, koje uzdržaje pokrajina a za koje doprinuštamo svi — i to u porezu ili pulom školskih taksa. Privatne pučke škole jesu one, koje uzdržavaju privatna društva, kro što su kod nas »Družba sv. Cirila i Metoda« i talijansko društvo »Lega Nazionale«.

Roditelji hrvatske ili slovenske djetce neće upisati svoju djetcu u talijansku školu, u javnu ili privatnu, ako su kod zdravih moštjana t. j. ako ih nije pamet zapustila. Najveće zločinstvo počinjavu na vlastitom porodu oni roditelji, koji upisuju svoju djetcu u tuđu, recimo u talijansku školu. Takov su roditelji najveći neprijatelji svoje vlastite djetce, oni su ubojice vlastitog poroda.

Najveće usvojno načelo za sve narode i za sve vjekove bilo je i biti će dokonca svieta, da se svako dieta uzgaja u majčinom jeziku. Tko šalje svoju djetcu u tuđu školu, u školu, u kojoj se podučavao ih ući u jezik u nepoznatom tvomu djetetu, taj grijehi prolji gornjem načelu. Ali ne samo to. On je također protivan svakom zdravom i temeljitom napredku svoga djeteta. Dieta bo u tuđoj školi, u školi, gdje ne razumije učitelja, ni učitelj njega, to dieta ne može valjano napredovati, ono se muči badava, mjesto da se bistri i razvija, biva tupije i glupije. Takovo diete

se kroz godine i godine nauči koljko toliko brbljati u tuđem jeziku, ali ne naući onoga, što bi znati moralo, što je zakonom propisano i što bi mu trebalo u budućem životu.

Dobri, pametni i razumni roditelji upisati će dakle uvijek svoju djetcu u onu školu, gdje razumiju djetca učitelja i učitelj djetcu i gdje će im djetca moći napredovati t. j. naučiti sve ono, što im treba znati u budućem životu. Hrvatska i slovenska djetca dakle u hrvatske i slovenske škole, bilo javne ili privatne, ali u talijanske nikada. Kaošto ne želimo i ne čemo, da bi naše škole polazila talijanska djetca, tako ne želimo niti hoćemo, da bi naša djetca polazila u talijanske škole.

Dobro je to, reći će nam se za ona mjesta, gdje imade škole, ili gdje roditelji mogu birati, hoće li da šalju svoju djetcu u narodnu ili u talijansku, u javnu ili u privatnu, ali kako tamo, gdje nema škole ili gdje je samo »talijanska škola«? U Istri imade žalibog na sramotu školskim oblasim, ponajviše našim talijanskim susjedom, koji kod nas vedre i ohlaće 10—12.000 djetce bez ikakve škole. To su skoro isključivo hrvatske i slovenske djetca. Talijanske djetce u Istri nema bez škole, jer Talijani imadu toliko svojih škola, da ustrajaju, kako je poznato talijansko škole za hrvatsku i slovensku djetcu. Putem i pomoću talijanske škole hoće da odnarođe, da polajljanče našu djetcu.

Za ona mjesta i za one roditelje naše krvi i našeg jezika, koji ne imaju svoje narodne škole, težak je posao sada početkom školske godine. Oni si jednici razbijaju uzalud glavu, kamo da pošalju svoju djetcu u školu — kad škola u obće ne ima. Oni se moraju ljeliti samo tim, da će jednom ipak i oni doći do škole. Loša je to utjeha, ali je ipak nešto, jer će s vremenom i oni doći bilo do javne ili privatne škole. Naša plemenita Družba priskleće na pomoć gdje samo može, ali ne može svuda, kako bi željela i kako bi to potrebno bilo. Ona ne zaboravlja na želje i molbe našeg zapuštenog puka; piše i bilježi točno i marljivo i pomodiće, ako bog dade i tamo, gdje je narod još sada bez škole.

Roditeljima preporučamo tamo, gdje nema narodne škole, da podučje svoju djetcu, ako i koliko mogu sami, ili da djetcu, ako i koliko mogu sami, ili da se strvuju, pak da šalju djetcu u najbližu narodnu školu, da zamole svećenika ili koju drugu sposobnu osobu, da im nauči diete bar čitati.

Nikada pako i nigdje ne smiju da šalju svoju djetcu u talijansku školu, jer bi to za djetcu i za njih bila najveća nesreća. Otudjili bi si vlastito diete, otrovali bi vlastitu krv otrovom, od kojega ju nebi svi liečnici svieta više izličitli. Naši su svi liečnici svieta više izličitli. Naši su svi liečnici svieta više izličitli. Naši su svi liečnici svieta više izličitli. Naši su svi liečnici svieta više izličitli. Naši su svi liečnici svieta više izličitli.

Neka nas vodi dakle načelo: **Našu djetcu u narodnu školu.** Gdje ne ima narodne škole, radje ništa, nego li u talijansku školu, u fabriku ili pralievatnu, gdje se iz naše djetce stvara naše najžešće neprijatelje.

Poruka Družbe sv. C. i M. za Istru istarskim roditeljima!

Roditelji Istrani!

Dvadeseta teče godina, što Družba dijela s Vama skrb i brigu nad Vašom nejakom dječicom. Da nije Družbe, mnogo bi Vaše djetce bilo još i danas bez svjetla i znanja — lutalo bi svijetom nesvijelstno, gluho, nijemo i sljepo naprama svemu, što je ljudski um dobra i korisna pronašao. Kad je samo mogla, naša je Družba i Vama i Vašoj djeti pružila pomoćnicu ruku. Vašem glasu nije se nikada oglasila. Gdje ne bi dospjela da pomogne tvorom, priskočila bi savjetom — a sve iz tople, duboke i srdačne ljubavi k Vama i Vašoj djeti.

Ta je ljubav rodila i ovu našu poruku, što Vam je roditelji Istrani — šaljmo u čas, kad ste pozvani, da svoju djetcu upisete u školu.

Naša poruka glasi: **šaljite svoju djetcu u hrvatske škole, gdje će ih narodni učitelji odgajati i za život pripravljati u narodnom, materinjem jeziku!**

Takve su škole jedino vrijedne, lakav je odgoj jedino dobar i blagostas.

To su već i naši stari vrlo dobro znali. A ne samo naši, već i najumniji ljudi iz tudjine: Nijemci, Englezi, Francuzi, itd. mislili su i učili tako.

Jedan od njih veli od prilike: Čovjek, koji je tako nesretan i glup, da je sebi prisvojio drugi, tuđi, ma i napredniji jezik, nikada ne će više znati, gdje počevaju njegova najveće svetlinje, u čemu leži njegova snaga, njegova sila i moć — lakav čovjek hoće da sama sebo salre.

Na ovo nadodajje jedan naš domorođac: Takav se čovjek može uporediti težaku, koji tuđu nrtvu obradjuje, a svoju zapušta.

Drugi je nekli glasoviti Nijemac ućio: Ima li jedan narod ista milijeg od jezika svojih otaca? Ta upravo u tom leži cijelo bogatstvo njegovih misli, njegovih stvarina! Povijest, vjera, običaji, način mlajenja — sva duša njegova i srce nahode se u njegovu jeziku. Odumajte tomu narodu jezik, vi ate mu oteli besmrtnu imovinu, koja već od vjekova prelazi od roditelja na djetcu. Tko mi zatire jezik, ubija u meni um i život, otimlje mi čast i najmilije ljudsko pravo.

Što je tu rečeno za narod, vrijedi i za svatog pojedinca. Ako si nekomu itcupao iz duše materinji jezik, nantio al mu najveću štetu. Takov će čovjek biti izgubljen; on će do vjeka ostati bez imena i bez domovine.

A Ima li na svijetu veće nesreće od ove? Bez imena, bez domovine, bez braće i prijatelja — sam samcat na ovom širokom i nemilosrdnom svijetu!

— Ta je li moguće, da bi takav čovjek kod tolika svijeta ostao sam i zapušten? — pitat će se tkogod u sebi.

— Ako je, na priliku, dajem svoje djetete u talijansku školu, pa ako se ono po vremenu premetne u Talijanaca, zar će kod tolikih milijuna Talijana ostati samo i neshvaćeno? — pitat će drugi.

— Hoće, odgovaramo mi. To već sada potvrđuju i sami umniji Talijani. Tako se je jedan od njihovih poznatih pisaca u jednom od najznamenitijih talijanskih listova »Illustrazione Italiana«, narugao nedavno riječkim i dalmatinskim Talijanima, dobacivši im u obraz, da su sva njihova naprezanja uzaludna: oni nisu i ne mogu biti Talijani, ma i da govore samo talijanski.

Pravi Talijani nose svoje talijanstvo u svojoj krvi. A ta krv nije od juče, već onamo od stolina i tisuće godina. Sa krvlju su oni baštinili i svoj način mišljenja. A upravo taj način mišljenja čini golemu razliku između pravih Talijana i onih naših izroda, koji hoće silom da budu Talijani.

A ta razlika će ostat vječna. Nju neće izbrisati ni vrijeme ni lista na svijetu. Ona će izbijati iz govora, kretnja, običaja, pisanja, mišljenja — riječju: iz svega života onih naših poturice vojnih. Izbljat će ta raznika poput sramotna žiga, vojnu ih je Bog udario za kazan znano Kaine, pošto je ovaj ubio Abela, brata svoga.

Pa kao što im se je onomadue narugala »Illustrazione Italiana«, tako će ih još i vedma prezrijeti budući talijanski narataji. A kad ih ti naši dušmani ne budu više trebali za ugnjetavanje njihovo hrvatske i slovenske braće, onda će ih grubo odbaciti od sebe, baš kao što se ono odbacuje trošno i iznošeno odijelo.

Onda će oni i njihova djetca ostati sami, bez domovine, bez ikoga na širokom svijetu. Slična će sudbina stignuti svakoga, koji se odbije od svoga redjenoga, materinjeg jezika. Takva će sudbina stignuti i Vašu djetcu o] roditelji Istrani! — budete li ih slali u tuđu unjesto u narodne škole.

Ali ima i više. Hrvati su i Slaveni u ovoj carovini toliko napredovali, da im i najviše oblasti moraju potživati jezik. Još malo pa ni u Beču ni u našim krajevima ne će biti ureda, gdje se ne bude upotrebljavalo naš rodjeni jezik. To već slute Nijemci i Talijani, pa se žure, da i oni nauče naš jezik, pa da mogu kasnije zasjesti na bolja mjesta.

Tu pak treba, da ih preteknu naši, da dobro i temeljito nauče svoj materinji jezik, koji će im biti najboljim oružjem u ovoj teškoj borbi za obitank.

Ne velimo, da nije dobro znati i tuđe jezike, ali učenje ih jezika prava je igracka onome, koji dobro pozna zakone svoga jezika. Izm toga naši ljudi imadu osobiti dar, da iako i brzo nauče tuđe jezike. Eno Vam naših pomoraca. Nisu oni ni vidjeli francuske pa ni engleske škole, a slušajte ih, kako te jezike lijepo i gotovo pravilno govore.

Skoli nije svrha, da djeca u njoj uču tuđe jezike, već da se od mladih nogu nauče misliti i da prikupe ono znanje, koje će im u životu trebati. A takve se stvari utvuljuju teško i u bistrje glavice, pa i onda, kad se obuka vrši u materijem jeziku djece. Kakovu će korist imati dijete od učiteljeva govora, ako mu je taj govor tuđ i nepoznat?

Takove škole ubijaju u djetetu duh, otupljuju mu mozak, oduzimaju mu volju za znanje i ne daju mu, da se jedino zbavi iz tmine neznanja.

Roditelji Istrani! Pročitajte ovu našu poruku! Promisljajte o ovom, što smo vam ovdje iznijeli. Poslušajte glas naše Družbe, pa kad vas početkom iduće školske godine pozovu, da upišete svojicu djetu u školu, ne puštajte se zavaravati ni od koga, već ih predajte u ruke narodnim učiteljima, koji će vam od vaših mlilih angeljaka stvoriti vrijedne i čelične ljude.

Opatija, početkom rujna 1918.
Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Pogled po Primorju Puljsko-Rovinjski koš.

Zahvala. Od c. kr. komesara občine Pula g. baruna Gorizuttia primili smo ovu obavijest: Dajem vam na znanje, da su bili na Obćini:

c. i kr. kontraadmiral Koerber, sada upravitelj c. i kr. lučkog admirala, sa svojim doglavnikom, te je u ime c. i kr. ratne mornarice najljepše zahvalio občinstvu grada Pule za srdačno naučevlje, iskazano prigodom žalosti c. i kr. ratne mornarice, u koju ju je zavila smrt c. i kr. podadmirala grofa Dragutina Lanjus de Wallenburg i trojice mornara;

i sin pokojnog podadmirala, grof Fridrich Lanjus, koji je u ime pokojnikove obitelji najljepše zahvalio občinstvu Pule za neočekivanu manifestaciju, kojom je istupilo prigodom obiteljske žalosti, uvjeravajući o svojem trajnom priznanju.

U Puli, dne 28. kolovoza 1918.

C. kr. komesar: Gorizutti v. r.

Ovaj dopis nam je poslan u hrvatskom jeziku, te je to prvi slučaj, da je sa strane puljske občine priznat i hrvatski jezik kao jezik velikog broja autohtonog naroda, koji sećajuja puljsku obćinu. Mi rado konstatiramo ovo pravdoljubje g. baruna Gorizuttia.

Velika javna skupština. U ponedjeljak dne 8. t. mj. u 10 i pol sati pr. p. sazivlje Narodna Radnička Organizacija Veliku javnu skupštinu u velikoj dvorani Narodnog Doma, sa sljedećim dnevnim redom:

1. Proletariat i radničko pitanje;
2. Poetak školske godine.

Hrvatski radnici! agitirajte među svojim drugovima, da ih dodje čim više na tu skupštinu.

Idemo dalje. Naše spremica e predstoćniku redarstvenog odeljaka u Puli g. Mlekušu još nije iscrpljena, a teško da će i biti, doklegod bude u Puli na tom mjestu.

G. Mlekuš je svoju sposobnost pokazao odmah u početku svojeg djelovanja u Puli. To je osobito očutlo naš list, kojeg je pri nastupu svog mjesta u razdoblju od dva mjeseca zaplenio *šest puta*. Pa da bi zašto! Nije nam dao pisati o rovinjskoj poroti i zloporabama nekih državnih činovnika Talijana u korist talijanske strane u Puli ili bolje kamorre. Dapače je zaplenio i takovih stvari, koje okružiti sud u Rovinju nije potvrdio! Mi smo tada o njemu izrekli naš sud, kako nova mašta hoće da se u ovom novom položaju izkaže, samo što je predaćelo siza, da se ušta prema gore e pokazao svoju strogost, po alovu zakone, moć prama dolje! I tako početi rad nastavio je i dalje uz posljedice i plo-

dove, koje su porodile i očito pokazale „sposobnost“ šefa puljskog redarstva. Zanimivo je i svakako simptomatično, da plodove rada g. Mlekuša uzimlje u zaštitu list puljske kamorre „Il Giornaleto“. Mi naravno g. Mlekušu ne zavidjamo na toj zaštiti, te ćemo rado povjerovati, da g. Mlekuš nije kriv, da ga brani takve sorte list kamorre, kao što je u italiju sam kriv, što moramo odsuditi njegov rad i postupak i prikazivati njegovu nesposobnost na mjestu šefa drž. redarstva u Puli.

Imamo u zalih obilnog materijala o mudroj policijskoj upravi i taktu g. Mlekuša, kao one o zabrani učenja glasbe privatnih mladića; o izgonu iz Pule više mladića na prostu denuncijaciju jednoga koji se je tako bito riješiti jednog krčmaru, jer ga po ugovoru nije mogao; o postupku sa svojim vlastitim činovnicima; način kako je zapleo Savu Jovančevića u štetu Schmutz-Nicolich itd. itd. O svemu tomu progovoriti ćemo kasnije, te danas završujemo porukom g. Mlekušu, da je bolje te zatraži sam premještenje, nego li, da mu se to dogodi na način, koji mu neće biti ugodan, jer vi ste g. Mlekušu postali nemogućim i kod svog vlastitog činovništva i kod građanstva.

Za sastav pravedne porotne listine. Obćinska oblast u Puli probuđuje javnosti, da će biti izložena prvotna lista kandidata za porotnike na magistratu od 5 do 12 septembra. Iz takovih lista sastavlja se kasnije godišnja lista porotnika. U predloženom roku pravo ima svaki obćinar da podnese protu listi plemenit ili na protokol usmenim reklam protu onim osobam; za koje drži, da ne imaju pravo sjediti među porotnicima; nadalje ima pravo da sahtjeva, neka dodju u porotnu listinu osobe, koje imaju sva svojstva porotnika. Pozivljemo dakle naše sumisljenike, da se prijavu na obćini i da traže svoje pravo i u tom pogledu.

Taj posao je pako teško provesti od nerješitih i nesposobnih osoba. Taj posao morao bi uzeti u svoje ruke koji od naših pravdnika, koji odvjetnik ili kandidat odvjetništva. U Trstu primjerice latio se toga posla odvjetnik dr. Slavik i upravo sjajno uspio. On je sabirao gradivo, počinšao reklame i danas je u Trstu sastavljena ponajviše njegovom zaslugom porotnička lista tako, da imaju tamo Slovanci i Hrvati posljednjih godina bar polovicu svojih porotnika.

Ono, što rekomo glede občine Pule, vrijedi i za sve ostale občine, spadajuće pod okružno sudite a Rovinju. Svuda treba da se zauzme naša inteligencija sa to, da dodje u porotnu listu što više naših sposobnih muževa. Sposoban je svatko koji je neporotan, koji je punoljetan, te znae čitati i pisati bez obrta na to, da li znae i drugi zemaljski jezik.

Mislite se dakle rodoljubi, jer ne ćemo inače doći u Rovinju nikad do svoje porote. Budemo li čekali, da nam kod toga pripomognu gospoda kod okružnoga suda u Rovinju, čekati ćemo do sudnjegadana. Tamošnjeg gospodi je prirasilo srcu ovo današnje nezdavno i nezakonito stanje. Njima je pravo, što našemui seljaku sude putem tumača zagriženi i strastveni talijanski porotnici pa dotao svaki drugi na vjetela tanka.

Talijanske tatove, aliepare i varalice oprašaju takvi porotnici a naše ljude zašju do usiju. I to se zova pučki sud!

C. kr. obrtna škola u Puli. Na ovoj školi postoje strukovni tečajevi usavršavanja za segrte (maučnike) i sa hrvatskim nastavnikom jezikom. Radi toga upozorujem slavenske roditelje, da svoju djecu, koja će budi koji zanat, upišu u hrvatski odilo, a u strukovnu školu obvešan je polaziti svaki naučnik. Upišivanje će se vršiti kroz dvie prve sedmice mjeseca septembra od 6 do 8 sati na večer, nedjelja izključena. Segrti imaju da prikažu zadoju školsku svjedočbu. Upišivanja iznos-

1 krunu. Poučavanje će početi dae 15. septembra.

Hrvatska Ćitaonica u Banjolama pridjuje na Malu Gospu dne 8. rujna zabavu sa predstavom na otvorenom. Tom prigodom će držati član hrv. slov. akadem. društva „Istra“ Boto Semelić predavanje. „Zašto nosi naša Družba ime slavenskih Apostola Ćirila i Metoda?“ Posto je to prva zabava u Banjolama, to molimo sve naše rodoljube, da toga dana pohrle k nama, da vide koliko smo napredovali. Odbor.

Javna zahvala. Odbor za gradnju crkve u Banjolama smatra ugodnom dužnošću, da se ovime najljepše zahvali Ližnjancima, osobito tamošnjem mjesnom poglavaru, koji su obilnim prinosim izkazali, da im je zaista naš napredak drag i da nam žela dobro. Hvala im!

Banjole. Naše je mjesto počelo liepo napredovati. Ovih dana svršavamo gradnju nove Družbine škole, koja će biti vrlo prostorna i na početku ove školske godine otvorena. Za skoloni ne zastaje ni novogradnja crkva, koja će biti brzo pod krovom. Preuredili smo i našu Ćitaonicu tako, da ona sada svojim smjelstajem, radom i zauzimanjem potpuno odgovara svoma rodoljubnom zadatku. Evala novom odboru, koji je taj zadatak na srce primio, živom željom, da radi za narodnu stvar.

Dok se pripravljamo na to, da što ljepše i svečanije proslavimo onaj dan, kad se bude blagoslovlila i otvorila nova škola, dotle Talijani iz Pule, bojeći se za svoju legatiku „kovačnicu“, koju na žalost u našem mjestu imaju, šalje ovih dana ovamo neke ljude, da mjere, kuda će oni svojim „dragim“ Banjolcima napraviti novu — cestu. I uvijek oni tako, kada znanu, da bismo mogli koji korak napred, dolaze, da mjere cestu. Pa dobro, neka mjere, mi ih zato sigurno ne ćemo proterati, pače bit ćemo im veoma zahvalni, ako nam već jednom naprave tu blaženou cestu, ali samo neka ne diraju u našu školsku djecu. Naša djeca imaju sada liepu školu i vrsna učitelja, koji će ih učiti i usgajati u njihovom materinskom jeziku, kako to i treba, da djeca razumiju učitelja, što im on u školi kazuje. Inače poste dobro znamo, da Talijani ne love (mjereći cestu) našu djecu iz ljubavi, već nebi li se tuđja djeca u njihovoj zloglasnoj „kovačnici“ izrodila i na svoj liepi jezik i na svoj rod zamzrala.

Pozivljemo e toga sve one Banjolce, koji su do sada slijali svoju djecu u talijansku školu, da toga više ne čine. Dajmo našoj dječeli pravi nauk i usgoj, dajmo ju u našu školu. Ne prodavajmo svoje djece za nijedno bogatstvo, da nas kasnije ne stigne njihovo i narodno prokletstvo. Mi mogred napominjemo, da će naš učitelj učiti onu djecu, koja to hoće i talijanski i njemački jezik, pa će ona tako na tamedlju svoga jezikta mnogo lakše i brže učiti drugi jezik. Dakle sada ne možete nitko opravdati sljanje svoje djece u talijansku školu, kada ima sve pogodnosti i siguran uspjeh u našoj školi, dok je u talijanskoj školi uspjeh veoma slab ili nikakav. Ako bi se ipak koji našao, da pokraj svega toga upiše svoje diete u talijansku školu, neka znae da je izrod i prođanac, čovjek bez narodnoga poštenja, koji nije dostojan, da ga sunce bozje grlje.

Voloski kofar

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Voloskom. Dne 19. o. mj. u 8 sata p. p. obdržavati će se u Narodnom Domu u Voloskom sastanak pouzdanika Političkoga Društva za Hrvata i Slovence u Istri iz mjesnih općina Volosko Opatija, Kastav, Veprinac, Lovran i Močlenice.

Preporuča se da svi pozvanici na taj sastanak nefaljeno dodju. Na sastanak do-

lazi narodni državni zastupnik Prof. V. Spinčić i više zemaljskih zastupnika. Govorit će se o našem narodnom pitanju i o društvenim stvarima.

„Hrvatski Sokol“ u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 7. septembra o. g. na slarskinoj „Kapetanovoj lokvi“ javnu vježbu, na koju pozivlje odbor sve članove i prijatelje svoga „Sokola“.

Pazinski kofar

Pazin, 26. augusta 1918. (Isto skupština akad. društva „Istra“.) U novoj društvenoj godini prelazi vodstvo tog našeg društva djelomice u srednju a djelomice u južnu Istru. Dok su glavna lica upravnog odbora u minulou godini bila iz Liburnije, vraća se sad jedan dio u rodno mjesto, kolijevku društvenu u Pazin, a drugi u nove krajeve u okolicu Pule. Ove godine dolaze odbornci „Istra“ u kraj, gdje ih do sad nijesmo imali. Premalo je akademčicara iz tih krajeva bilo, koji bi ozbiljno bili shvatili svoj položaj i svoju zadaću. Isetkili su se samo u prigodama, dok se na ustrajan rad nijesu dali. Sad ima da i to na bolje krene. Temelj je položen, početak je dobar, našlo se živih ljudi koji hoće, da se oduže svome narodu.

Motredni seljanje odbornci ili bolje odbornci časti iz jednog kraja u drugi, pada mi nešto na um. Prošle je godine narodna omladina istarska predala vodstvo društva u ruke kolegama iz Liburnije i otoka. Odbor je shvatio svoju zadaću, djelovao je na prosvjetnom polju, držao predavanje, priredjivao zabave i izlete aktivno je sudjelovao u „Sokolu“, ukratko svud se moglo vidjeti odbornci sa par članova „Istra“. Ti su nam kolege za svoje uprave popularizovali društvo po krajevima, u kojima mi nijesmo bili poznati, a što je još veća zaluga, obratili su pažnju dještva sa četiri srednjih škola u kojima učil istarska mladež, na naše društvo.

Kad sad ne vidim u upravnom odboru nijednog kolegu iz prošle godine, kad su medju nama *fermalno* uže sveze prekinute, čini mi se zgodnim da pozovem bivše odbornci i vodje tog pokreta u noviu krajevima nek ne popuste u svem radu, nek ne zanemare ono što su postigli, nek dalje prosvjetljuju narod, da bi taj upoznao, ko mu je prijatelj, ko li neprijatelj, ko ga oslobadja, a ko zarobljuje.

Da se udovolji želji svih nas, a i prema glasu glavne skupštine, mora da se na tom postu u jednom kolu snadju i mladi učitelji, trgovacka mladež, gimnazijalci i realci sa akademčarima. Na okupu nek se nadju svi da stvore važnu jednu poddružnicu „Istra“ za te krajeve. Dužnost je dještva, da pri svakom kulturnom radu aktivno sudjeluje, jer prema onoj latinjskoj samo primjeri vrijede, dok „verba volant“.

Vruća bi želja nas ovogodišnjih odbornci bila, da se u Liburniji nastavi, kao što se počelo. Nek kolege ne misle, da su se sa odborničkom čašti otrešili i dužnosti prama društvu. Nastojmo svi, da „Istra“ bude društvo članova, ne samo odbor jedan, na kog po običaju cijela sudbina društva pada. U našoj se društvenou godini mora društvo popularizovati u okolici Pule. I tu će se sigurno naći na okupu učitelji i srednjoskolci sa akademčarima. Sredstva za prosvjetu biti će ona ista, pa ćemo tako lagano naravnim putem moći sagraditi ono što je naš prijatelj i bivši član A. Flego u „Našoj Slozi“ nedavno zagovarao. Podignut ćemo odjeke, stvorili ćemo udove našem tjeelu. Zato skupimo i poredajmo naše dještvo, da svoje ideje ostvarimo, treba nam ljudi!

F. R.

Iz Cerovlja. Slučajno mi dopadne ruku 28. pr. mj. glosavili po lažima list propale puljske kamore, koja premda još po iz-

tražim zatvorima, izmislija pomoću svojih pokrajinskih dopisnika kojekakove laži, koje onda iznosi na javu kao nepobitne činjenice.

Nije mi ovdje zadaća baviti se njihovim lažima i izmislicama, jer su nam svima predobro poznate, ali isto ne mogu da predjem preko prevelike bahatosti njihovoga dopisnika iz Pazina u članku „Un ispettore delle imposte sabbiliatore“. U tom članku obrada se rečeni dopisnik na slabovidjenost i potlačenost (P!) talijanskih i njemačkih činovnika u ovoj pokrajini, te veli, da su Hrvati dobro vidjeni i slobodni u svemu, pa makar počinili nešto, što se sasama protivu zvanju dotičnog činovnika.

Kao dokaz tome navadja c. k. nadzornika poreznog ureda u Pazinu, koji da je 15. augusta učestvovao otvorenu ovdasjoje Narodne Čitaonice te držao na otvorenom vatreni govor protiv Talijana, da se protiv njih potakne što veća mržnja. Na taj dopis mogu dopisniku reći, da napadnuti gospodin nije 15. augusta držao nikakav govor u Cerovlju te da nije u obće učestvovao kod otvorenja naše Čitaonice. Dakle gosp. dopisniče lažljivče, tog ste si puta sasama oblipečili oči blatom i pokazali svjetu, kako su vaši dopisi istiniti i koliko se može istim vjerovati. Samo napried, ali lažima se ne dodje do kraja, jer uvijek vrijedi naša poslovica: U lazi su kratke noge.

Porečki kotar

Is Poreča nam pišu: Jeste li čitali g. uredniče zadnji broj „Unione Nazionale“, a kojom ste već prilično upoznali Vase čitaoca? Meni je pao u oči članak pod naslovom: „I fatti della falce“ (Zgode kosira), pa hoću, da napišem par riječi za „N. S.“ o toj stvari.

Dakle, talijanski list latiče grozne štete, što su ih ljudi-ne ljudi nanieli svojim susjedima posjekav im lose u god. 1911., 1912. i osobito ove godine 1913., te se zgraža nad zlobom u svim tim slučajevima i nad nemodi oblasti da osigura ljudski imetak protiv takvog zulumata.

Bogme i ja kažem, da je sve to užasno i da bi trebalo kazniti najteže svakoga krivca u toj stvari.

Ali to nije dosta: narodu u Porečkoj i Vrarskoj obćini treba i drugih stvari, a ne samo kazne i strogosti. I baš u tom smjeru se pokazuje u najrukotijem svjetlu talijanska uprava u Istri, bilo na kojem polju. Onaj *Hrvatski* narod je pod vlasti obćinskih glavarstva talijanskih u Poreču i Vrarsu; sud i c. k. porezni ured su isto u Poreču uređujući također kao talijanske oblasti; crkvena vlast i školska oblast ne razlikuju se ni malo od ostalih, ako se ne izuzme koji riedki slučaj u zadnje doba. Čista javna uprava prikazuje se tome narodu kao talijanska, bez ljubavi za njegov napredak i na predimnjavi, da je to kakva zulukafrija, gdje se može vladati samo tamnicom i maćem.

Uzmimo crkvenu oblast: hrvatski puk iz Varvara, Monaleza i Valkarina ima svog župnika u Poreču, ne čuju od njega nikada svoje riječi niti poduke; okolo Poreča namješteni su i po hrvatskim župama sami talijanski popovi, koji će biti sve što hoćete, ali nisu pastiri nego vuci za hrvatske ovce. Škole? Početak je učinjen, ali oblasti, kao što u Zbandaju, namješto da ih unapredjuju, stavljaju svakojake zaprieke.

A Funthane, gdje su Talijani učinili svakojake eksperimente za stvaranje bastarda, a Novavasa, gdje se na silu potalijanjaju onaj dobri narod, a Gradina i Lim, posve zapušteni krajevi, jer nisu i neće da budu talijanski? Sve to i još mnogo takvoga svjedoci o grdomu nemanu, pače gdje god i o slobodnoj nakani prema hrvatskom narodu pod sudom porečkim.

Narod je neuk, zaošao je u svemu, odan je strastima, ali ima u njem i dobrih svojstava, koja bi se razvila i nadvladala zlu stranu, kad bi mu bili dani svi uvjeti napredka na kulturnom i gospodarstvenom polju.

Tu su pozvane u prvom redu oblasti, od prve do zadnje: ali od njih se traži shvaćanja za narodne potrebe, ljubavi u provadjanju mjera, dobrovoljnog susretanja u svakom pogledu. Tujdijm jezikom, tujdijm ljudima, prisilnim potalijančivanjem i surovim nastupom ne polučuje se ništa!

Koparski kotar

Vrh kod Buzeta. Blizim stovanim čitateljima „Naše Sloge“ dobro je poznato, da je narod na Vrhovtini od vajkada vjeran svome rodu i jeziku. Znao je on to pokazati prigodom obćinskih izbora i prigodom biranja narodnih zastupnika, kad su svi kao jedan hrliili na biralište. Ali od osam do deset godina amo reć bi, da se stvar nekako naopak kreće; mjesto da napredujemo, nazadujemo. Prije nalime nlijedan u čitavoj plovavniji nije se pripoznavao Talijanom. Obitelj „Agapito“ na Vrhovtini nije doduše nikada u nama glasovala, ali nije dala glasa ni za Talijana. Je li danas tako? Na žalost nije. Najveći nekadašnji narodni borci, danas već starci sa sledom glavom (Matičič, Pikulić) bacili su svoje posteno ime i materino mleko pod noge i postali izdajice roda svoga.

Agapito, Močibob i Anton Sirotič-Ježič, konjski restetar — pardon — mešetar ili merkant zbacili su sa sebe indiferentizam, pa se dali Talijanima u kramplje — postali su Talijanski. Dobivali su valjda mandulu od buzetskih koprujanca. E što ćete, ljudi bez karaktera. Malo po malo povelit se i mnogi drugi za njima, tako da se pripoznavaju danas polovica stanovnika sela Vrh Talijanima.

Mnogi su čitatelji „N. Sl.“ dobro poznavali pok. Zvančica Pikulića — mešarina.

Taj vam je bio ko stanač kamen, pravi Crnogorac (koda, da ga crna zemlja tare). A što je danas s njegovom djecom? Izdajice su očevog imena, potalijančili se. Otkad se stariji sin Ivan otenio kćerkom Ivana Agapito i odkad mu se sestra udala za sina Andreja Beneta, nije više dobro s njima. Prijavili su ih.

Taj bi se čovo htio prikazati pred ljudima Hrvatom, a osobito gosp. um. župniku Franu Vrančić-u. Gosp. župnici! Kad vam dodju takovi ljudi u kuću, pokazite im vrata, jer nisu vrijedni takvi karakteri, da prekorate vaš pošteni prag. (Sliedi.)

Is Buzeta. Dne 24 pr. mj. imali su buzetski talijani, bolje rečeno njihove podrepnice, zabavu u korist „Legere“. Iz izvješća u novinama vidimo da su skupili lijepu svotu, kojom će „Legere“ kupovati i trovati natu djecu.

Medju pojednicima bilo je svakakvih ljudi; medju njima moramo, da istaknemo one naše izvanjske seljake, koji su prisustvovali zabavi napose one iz sv. Mariina pod vodetrom Zamarića Paulučića. No osobito nam je dužnost istaknuti osobu Jojka Zormana. Taj je čovjek u službi jednog slov. trgovca u Trstu, inače rodom slovenac iz Stajerske. Od kada se negdje u Buzetu ženil za nekoga koja je jednom bila niš a sada ni, pretvorio se u novo pečeno g spaietelja — nespašenih Talijana u Istri. Kad dodje u Buzet priznaje se Talijanom, a kada govori sa jednim svojim saućnikom ne će da govori slovenski jer se stami materinjeg jezika već govori njemački ili se mućti talijanski. — Jedna ti majka. — Taj isti delija, kako smo doznali kani se u Buzetu namještili te sa njegovom dragom bivšom poslovodkinjom pokojnog Rigva Ivana otvorili trgovinu gdje će naravno biti ovisan o našem narodu. Kad se već sada pokazuje takovim,

što će biti tek onda kad se budo bolje podkožio.

Za to već unapried preporučamo našem narodu da bjezi od onih ljudi, koji ga se stame i koji u zaledju proti njemu rade time što podupiru zloglasnu „Legu“.

Još ih ima nekoliko, kojima smo ovog puta oprostili ali još je uvijek vrimo da i njima rećemo u brk što ih ide.

Stranina i Jurina

Jur. Nu čekaj Frane, ču ti neć novega povet.

Fr. Ča?

Jur. Bil sen na 2. avgusta na ferliji za Nerezinah, mislel sen, da ču čut mu silku nareziniku ali s čuškage, a kad tamo ni bilo niš.

Fr. A ča će reć?

Jur. Ča će reć; doma ni bilo komandanta Elluša a Salata se ne pača brez njega.

Fr. A kad je bil?

Jur. Povedali su mi, da je bil va Italiji i va Trentu.

Fr. A puoč je šal tamo?

Jur. Po Italiji da je bil pitat solda za novu representancu, zač lega ne da solda za kupovat volti za komun, ako ne za kupovat volti za Rizza.

Fr. Oho, tako je to; a puoč je bil va Trentu?

Jur. Tamo je šal pozdravit meštricu i pitat, ako mu je već učinila konti od komun.

Fr. Vidil, vidil, dobro je i to znal.

Razne primorske pjesli

„Tko sije vjetar — žanje buru“ — kaže naša poslovica, koju čemo danas uporabiti na javno djelovanje i dvoćično postupanje talijanskog nazovi kršćanskog zastupnika g. Petra Spadaro.

Kad se je u Istri službeno pojavila talijanska pučka ili kršćanska stranka, bilo je mnogo naših odličnih mušava, osobito medju svećenstvom na selu, koji su tu stranku iskrenim zadovoljstvom pozdravili držeći, da će nova stranka ublažiti narodnu borbu u Istri, da će ona posredovati izmedju umjerenih talijanskih i slavenskih slojeva u našoj pokrajini na temelju uzvišenih kršćanskih načela: ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe; ne čini drugom ono, što nebi tebi drago bilo, da ti drugi učinil . . . i slična.

Naše svećenstvo podravilo iskreno prije uspjehe kršćanskih borioća protiv vladajućem latiliberalizmu u Rovinju, Motovunu, Izulu, Kopru, Piranu itd. Nu to veselje trajalo je malo. Brzo je nastupilo neočekivano razočaranje.

Bilo je to god. 1907. za prvih državnih izbora, obavljenih na temelju nove izborne reforme. Kako je poznato, došli su u isti izbor dva trojca talijanskih kandidata i to u I. kotaru Benati protiv Spadaru u II. i III. dr. Laginja protiv dr. Rizzi-u i dr. Bartoli-u. U I. kotaru pomogli su kod uzeš izbora do pobjede kandidatu Spadaru slavenski izbornici onog izbornog kotara, dočim su u II. i III. kotaru pomogli do pobjede *liberalnim* kandidatima Rizzi-u i Bartoli-u protiv Laginji *kršćanski*

izbornici i talijansko-slavenski socijalni demokrati.

Slavenski izbornici I. kotara držali su se kršćanskih načela glasjuć za kršćanskog predložnika protiv liberalca, dočim su talijanski izbornici pučke ili kršćanske stranke u II. i III. kotaru glasovali za gospodu i bogataše liberalce, protiv kršćanskog pučkoma predložniku dr. Laginji.

Slavenski izbornici g. Petra Spadara nisu se mogli bogznaćemu nadati od svog zastupnika, znajući da je on Talijan i da će njegovi liberalni protivnici paziti na svaki njegov korak, ali ako nisu mogli od njega ništa ili malo dobra očekivati, smjeli i mogli su još manje od njega očekivati kakvo zlo ili nezahvalnost njegovu. A to su i zaista dočekali.

G. Spadaro nije se nikada nigdje ni javno ni privatno zauzeo bilo za koji opravdani zahtjev svojih slavenskih izbornika, dočim je imao obrazu u sjednici obćinskog zastupstva u Piranu javno napasti dalmatinske Hrvate, koji mu nisu nikada ništa na žao učinili.

Kad je pako naša plemenita Družba podigla privatnu školu u sv. Luciji, stao je proti toj školi besniiti g. Spadaro kao i njegovi liberalni sugrađani. Mjesto da bi bio kao pravi pučki i kršćanski zastupnik nastojao, da se slavenskomu pučanstvu obćine Piran, njegovim izbornicima, koji imadu na stotine djece sposobne sa školou, otvore javne pučke škole, stao je on u parlamentu mahnitati proti Društbinj školi i proti svojim slavenskim izbornicima oprtiv ih najinfamnijom klevetom i naj-gjumljom laži. Tim se je doduše prikupilo svojim liberalnim sugrađanima, ali ujedno pretrgao i sadnju nit, koja ga je vezala sa njegovim slavenskim izbornicima. Ovim je otvorio konačno oči, pokazav se u čitavoj svojoj golotinji. Skinuo si je sa obraza „kršćansku“ krinku, ispod koje neima absolutno ništa kršćanskoga.

Utrećiv tako svoje slavenske izbornike u obćini Piran, sjelio se je i onih u susjednoj obćini Umag. Iz zadnjeg broja „N. Sloge“ doznajemo naime, da je bio na c. k. namjestničtvu u Trstu u društvu poznatog liberalnog načelnika Maurizio tužili svoje slavenske izbornike iz Lovrečice, Materade itd. Ovim izbornicima neće i nemože da dokaze ni Spadaro ni Maurizio absolutno ništa zla, van jedino to, da oni neće da i nadalje sliepo slieđe i slieđu talijansku kamoru iz Umaga. Odkazali su pokornost i poslušnost namjestnicima i tiranima iz Umaga, koji ne štiju ni božjih ni carskih zakona i radi toga ih je pošao tužiti c. k. namjestničtvu u Trstu njihov nazovi-kršćanski zastupnik g. Peter Spadaro!

Tim je zastupnik Spadaro izgubio svako pravo, svaki upliv i utjecaj na svoje slavenske izbornike i na njihovou sudbinu.

Prevarilo ih je dva puta; ali stalno neće po treći put, kako reće zastupnik Mandič na onom krasoom sastanku ispod sv. Petra.

G. Spadaro neka se uvija i koprcu kako i koliko hoće, on neće moći nikada i nikomu da dokaze, da nije kazao zastupniku Mandiču prije izbora god. 1911. da se neće nigdje i nikada protiviti opravdanim i zakonitim željam i zahtjevima svojih slavenskih izbornika. Ako on sada tvrdi da slavenske pučke škole u obćini Piran, Umag itd. nisu opravdani i zakoniti zahtjev njegovih izbornika, onda ne ima na sebi g. Spadaro ništa kršćanskoga nego li svoje ime.

Samo tako napried gosp. Spadaro, ali znajte, da tko sije vjetar, da taj žanje buru!

Natječajni oglaš. Početkom prvog tečaja školske godine 1913./14. ima se podieliti jedan stipendij iz Najviše privatne biskupine Njeg. Veličanstva u godišnjem iznosu 400 K.

Pravo na uživanje ovog stipendija imadu mladići iz Istre, koji posjećuju strukovno

razrede mornarskoga odjeka trgovačke i pomorske akademije u Trstu ili pomorsku školu u Malom Lošinjju.

Natjecatelji imaju podnijeti svoje molbenice, koje imaju podkriepiti krštenicom, svjedočbama o uspješnom navraćuću boginja i siromaštva, školskim svjedočbama o zadnjim dvjema polugodištima, dokazom zavičajnosti, nadalje svjedočbom potvrđenom od državnog ličnika o tjelesnoj sposobnosti, osobito dobrom vidu i sluhu kao i o potpunom isključenju daltonizma a možda i dokazom o praktičnom brodarstvu, putem predpostavljenog školskog ravnateljstva c. kr. namjestništva u Trstu najkasnije do 30. septembra 1913.

Gospodarski tečaj. Namjerom, da se u pokrajini Istri podigne i raširi u narodu racionalno pivničarstvo, držat će se ove godine na Državnom uzornom gospodarstvu u Pazinu dva trodnevna tečaja i to: prvi tečaj trajat će od 21.—24. septembra, a drugi od 24.—27. istoga mjeseca. Na tečajima poučavat će se o postupku grozdja prigodom berbe i spremljenju i uredjenju vina.

Teoretično podučavanje, koje će biti inače popularno ismjenjivat će se sa praktičnim, tako da će i najprostiji seljak moći prisvojiti potrebito znanje iz racionalnoga pivničarstva.

Oni, koji žele pohodjati jedan od ovih tečajeva, moraju se najdulje do 10. rujna t. g. prijaviti upraviteljstvu državnog uzorgospodarstva u Pazinu.

Opaše se pako, da se ne će moći primiti preko 20 polaznika za svaki tečaj.

Da se pak olakoti polazak tečaja i manje imućnim osobama is udaljenih mjesta, određilo je c. kr. namjestništvo više malih novčanih potpora, pri podjeljivanju kojih imat će se osobiti obzir na seljake, koji će moći dokazati, da su siromašni i da se u istini bave pivničarstvom.

Koledar „Jorgovan“ za god. 1914. Istaio je nakladom tiskara Laginja i dr. u Puli omiljeni koledar za mladež „Jorgovan“ za godinu 1914. U njemu će učeća mladež i ove godine naći lijepog zabavnog stiva, zagovetka i sl. „Jorgovan“ koledar vrlo je prikladan za žep, kao priručnik i kao bilježnica, u koja svrhu imade više praznih listova i skrtašljki za razne bilješke.

„Jorgovan“ se prodaje po 50 para u svim većim mjestima Hrvatske i Dalmacije u knjižarama a naručuje se kod tiskara Laginja i dr. u Puli.

Sva gospoda, koja su još u apelu dobila naručbenicu na koledar „Jorgovan“, umoljavaju se da istu porrate ili sa naručbom ili bez nje.

Sastanci pouzdanika Političkog Društva.

Dne 18. septembra u 11 sati u jutro obdržavat će se u Podgradu, u „Narodnom Domu“ sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Podgrad.

Mi već sada upozorujemo pouzdanike P. D. na te sastanke, a posebno će svaki dobiti poziv po pošti. Dodajte nefaljeno, da se pogovorimo o narodnim našim stvarima i udarimo temelj novom radu.

Javna zahvala.

Iskrenim srcem izrazujem i ovim putem moju duboku harnost i zahvalnost veleuč. g. dr. Ot. Brovetu, obć. ličniku u Krku, što je moju suprugu svojom ličničkom vještinom gotovo oteo sjegurnoj smrti i tako sačuvao moju obitelj od očite propasti. Od mene i cijele porodice hvale a od Boga plaća.

Kornić, 18. kolovoza 1913.

Ivan Kremenčić, pojedak.

Oglas.

Častimo se obavjestiti p. n. o-piinstvo, da G. Mirko Gargašević nije više u službi ovoga zavoda.

Omiš, dne 1. rujna 1913.

Ravnateljstvo U. P. Z. „Providnosti“ registrovane sa ograničenim jamstvom.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Br. 5.869/13.

Natjecajni oglas.

Otvara se natjecaj za dobavu životnih potrebitina i gorivog te ogrjevnog materijala za upravu cc. kk. kazniona u Primorju (Kopar i Gradiska) za god. 1914.

Vrsta materijala i množina nabave razvidne su is nabavnih uvjeta, koji stoje na raspolaganje zanimanicima u kancelariji c. k. višjeg državnog odvjetništva u Trstu, soba br. 4, u uredovnim satima (8—9).

Na zahtjev šalju se iste zanimanicima putem pošte, ako unaprijed pošalju poštarnicu.

Dobavni rok je od 1. januara do 31. decembra 1914.

Jamčevina nije predpisana. Pismene zapečaćene ponude obiskrbijene biljegom od jedne krune otpravili će se ujedno sa uzorcima upravi kazniona u Kopru odnosno ravnateljstvu kazniona u Gradiski najkasnije do 15. septembra 1913 o podne; osim toga opremili je ponude nalpisom: „Ponuda za dobavu životnih potrebitina“.

Ponudi priklopiti je vlastnoručno od natjecatelja potpisane nabavne uvjete. Nema se obzir na zakasnjene ili nepravilno sastavljene ponude.

Ostaje pridržano pravo razdijeliti dobavu.

C. kr. višje državno odvjetništvo. TRST, dne 18. augusta 1913.

C. kr. dvorni savjetnik i viši državni odvjetnik U. Z.

Dr. Zencovich s. r.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjižovežnica

LAGINJA I DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjižovežne i galanterijske radnje. Solidan izračun potata iz guma.

Imade u sebi tiskalice i kalpe za p. a. obično, crno, žuto, odvjetničke, posjedničke, komunalne, društva, trgovačke, poslovske za štalo, kao i sve pisarske i tiskarske potrebitine.

Sjelite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Težakih sapuna je jedan sapun koji čuva kožu od sunca i pjege i udrija ljepo, mekan i nježno pti, što se sa dnevno dotakom zadržava može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Može se preporučiti Bergmannova Lilienmilch-Sapun kao najbolje sredstvo za njegovanje ruku za gospođa. Cijena u listama po 70 para. Dobiva se po vrata.

1000

1 tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženka odijela su u cjeniku, kojega razaslije badava Jugoslavenska raspodavonica

R. Sterneckl, Celje, br. 314.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

(Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14)

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokaje.

Prodaja svakovratnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo

brašno

jest najkorisnije i najcjenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zvijezda“ proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zvijezda“ ovo je gnojivo neoborivo potrebno za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema veliko žetvo. Neka se zahtjeva izričito Thomasovo brašno „Marka zvijezda“ i radi obavicati za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju lid. obratili se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevrednije robl

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga sa ograničeno jamčenju Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamačuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Zapisnik

glavne skupštine „Gospodarskog društva u Pazinu“

držane dne 29. juna 1913. sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. izvješće tajnika;
4. promjena pravila;
5. biranje novog odbora;
6. razno.

Skupštinu otvara g. podpredsjednik J. Grašić — jer g. predsjednik Dr. Š. Kurelić nije mogao sudjelovati istoj, pošto je bio zapriječen privatnim poslovima —, pozdravlja prisutne i obrazlaže korist društva, veleć, da je društvo od velike važnosti za naše gospodarske prilike u „Istri“ i t. d.

Nakon toga zapitao je skupštinare glede točke 2. dnevnog reda, tičući se čitanja zapisnika posljednje glavne skupštine, da li će se naime pročitati ili ne zapisnik posljednje skupštine ili bez toga odobriti ga. Pošto su skupštinarci izjavili jednoglasno, da zapisnika pročitati ne treba, bio je isti odobren i podpisan.

Točka 2. Čitanje tajnikovog izvješća, koje glasi ovako:

Slavna skupštino!

Glasom naših pravila § 34. imala se je obdržavati glavna trogodišnja skupština mjeseca rujna prošle godine, i to istom za upravne godine 1909—10. i 11.

Nu usljed preopterećenja raznim poslovima sa strane uprave, nije se glavna skupština redovito držati mogla.

Stoga zaključilo se je na upravnoj odborskoj sjednici držanoj dne 17. XII. 1912., da se glavna skupština ima obdržavati mjeseca veljače ove godine.

Glavnu smo skupštinu do duše bili na temelju toga zaključka sazvali za dne 29. I. 1913.; ali buduć da istoj nije pristupio dostatan broj članova nije se zato skupština obdržavati mogla.

Molim, da slavna skupština izvoli to zakašnjenje uzeti do znanja i izvinuti odbor na tom zakašnjenju.

Na glavnoj skupštini držanoj dne 21. X. 1909. bijaše izabran slijedeći odbor:

Predsjednik: Dr. Š. Kurelić. Podpredsjednik: Josip Grašić.

Odbornici:

Pravoslav Rebek,	Brunčić Anton,
Trampuž Franjo,	Mandić Josip,
Slokovčić Liberat,	Tomašić Lovro,
Turčinović Josip,	Ladavac Franjo,
Sironić Petar,	Mogorović Ivan-Zabrežan,
Mogorović Ivan, Grdoselo,	

Nadzorni odbor:

Dr. D. Trinajskić,	Frulić Šime,
Dr. Ante Gržinić,	Opasić Mate,
Čučančić Mate,	

Obranički sud:

Zidarić Vinko,	Zvaček Ljudevit,	Ivić Ivan,
----------------	------------------	------------

Naše društvo je razprodalo u razdoblju od 26. IX. 1909. do 25. V. 1913. slijedeću vrst robe u količini kako slijedi:

I. a) umjetnog gnoja (Kalijeve soli)	10 kvint.	K	132-42
b) " " (Tomas-Troake)	5509	"	66099-92
c) " " (Superfosfat)	1210	"	16956-22
	6729 kvint.	K	82188-66
II. d) Sump. sa 3% pom. gal.	80-25 kv. za K		1335-41
e) " čistoga	442	"	7448-41
Skupa	552-25	Ukupno K	8783-82
III. Modre galice	2692-87	"	18629-96
IV. raznog sjemenja	150 kg.	"	330-—
V. 10 straljka		"	380-—
		K	110312-34

i to sve za svotu od K 110312-34 na temelju koje svote možemo ipak zaključiti, da se je nešto narodu pomoglo, i to ne samo što su seljaci dobivali robu uz sniženu cijenu nego i bolju vrst iste.

Što je naše društvo imalo taj lijepi promet i što je društvena uprava u redu vodjena i što je društvo dovedeno do lijepog stepena i

steklo se baš lijepog kredita kod raznih tvrdka kod kojih dobavlja robu, zahvaliti moramo u prvom redu našem vrlo odborniku g. Mandiću, koji akoprem inače poslom preobterećen, sdušno je obavljao sve poslove društva skoptane sa nabavom i razprodajom robe, te se nadamo, da će isti i u buduće svoju djelatnost posvetiti našem društvu i time pomoći narodu, kojega mu boljak i budućnost leži na srcu.

Naše je društvo dobilo podpore od vlade kroz gorinavedene upravne godine kroz „Gospodarsku Svezu“ u Puli K 8500, i to K 6000 za dobavu umjetnog gnoja kojega se je usljed toga razprodavalo uz sniženu cijenu, a K 2500 za dobavu sjemenja.

Pošto se sjemenje nije naručilo, jer je potpora stigla prekasno, upotreblila se ista podpora za dobavu sumpora i modre galice te se je usljed te podpore jedno i drugo razprodavalo uz sniženu cijenu.

Kuruzu i posije što se je razprodavalo kroz naše društvo, razpačavalo je društvo za račun „Gospodarske Svezu u Puli“ kojoj se zahvaliti moramo na podjeljenoj nam kuruzi i posijama, te se preporučamo da nas i u buduće ne zaboravi.

Naše je društvo, kako će biti većini od skupštinaru poznato, unajmilo svoje nekretnine kao što i zgradu u kojoj se nalazi uzor Gospodarstvo vladi za 20 godina uz godišnju najamninu od K 3000.

U društvenoj zgradi, kako rekoh, smješteno je uzor Gospodarstvo i gospodarski tečajevi, jedno i drugo počelo je u zadnje doba prilično lijepo napredovati i razvijati svoj djelokrug, te je nade, da će se u buduće jošte obilniji razviti i da će se naši seljaci za njega više zanimati, što im svima preporučiti moram, jer uvjeravam ih kao seljački sin, da dok seljak ne bude se prihvatio modernijega načina obradjivanja svojeg zemljišta i priredjivanjem svojih proizvoda, da će se uvijek mučiti i da će ne samo na istom mjestu ostati, nego dogoditi će mu se sjegurno i to, da će ga jedino iz njegovog neznanja tuđinac ispodrinuti sa njegovog imetka i na njegovom se ognjištu dičiti.

Uza svu zapaštenost i patriarkalnost naših seljaka, opažam ipak i u tom pogledu neki napredak, jer su i naši seljaci počeli čitati gospodarske članke gosp. Trampuža, tiskane kao u posebnom prilogu „Pučkog Prijatelja u Pazinu“, koji su od velike praktične vrijednosti.

Poželjno bi zato bilo, da gosp. Trampuž nastavi na započetom putu, a da naši seljaci gledaju u praksi provesti ono, što im gosp. učitelj o poljodjelstvu piše.

Glasom prve glavne knjige imade upisanih članova 192 od kojih je platilo članarinu od najmanje K 4 i K 1 za upisninu 156 članova. Ispod K 4 i upisninu platilo je 7 članova, upisnu pristojbu od K 1 bez članarine platilo je 25 članova, dočim ih je 14 članova upisano koji nisu ništa platili. Po tom možemo zaključiti, da imademo odgovarajućih članova prema našem društvu 156.

Iza osnutka našeg društva, istupilo je iz našeg društva 8 članova, kojima se je također isplatilo i zadružne dijelove.

O pitanju članarine, bilo radi inkasna dosadašnjeg, bilo za promjenki istu, biti će govora kod dotične točke dnevnoga reda današnje skupštine a ja od svoje strane imam već sada da istaknem, da je glavni razlog što se nije članarinu do sada inkasiralo bio taj, što je defakto prevladalo odmjerenja i da bez prisilnih sredstava je bilo nemoguće istu do sada posvema, utjerati, te da se zato preporučivo istu sniziti o kojem je pitanju odbor raspravljao te se izjavio istoga mijenja.

Uvaživ i ovakvu djelatnost društva kakva je dosadašnja koju se nemože smatrati posvema odgovarajućom svrsi društva, mora se ipak istoj priznati veliku važnost i korist za naše gospodarske prilike te je zato preporučivo, da bilo budući odbor, bilo članovi i nečlanovi u buduće posvete bolju pažnju i zanimanje za razvitak ovog našeg društva.

Uredno gospodarstvo je prvi i glavni uvjet napredka, a bez dobrog gospodarstva i najbogatija kuća brzo propadne. Uzmimo si u tom za primjer druge kulturnije narode, koji ne troše svoje sile samo u prazne fraze i političko-diplomatska natezanja, već nastoje oko ekonomskog podiznuća i blagostanja svoga. Pa i talijani naši dobri suješni oputili su na dobro političku frazu i čarlatanstvo, te se latili ekonomskog rada i hoće gospodarski ojačati svoje pozicije, jer su sjegurni, da sa blagostanjem i gospodarskom neodvisnošću dolazi i politička sloboda.

Svako pravedno i iskreno srce propalati mora, kada se pomisli kako drugi narodi na gospodarskom polju napreduju a mi??? Očekujemo pomoć od drugih, neznamo si sami pomoći, te se jedino nadamo da će

nas spasiti kakva podporica koja nam se dobacuje bilo od koje strane i koja umjesto da nas potakne na bolji i samostalniji rad nas čini baš robove u tom pogledu.

U ostalom se baš mi s materijalnih većih podpora ni moralnih ne možemo hvaliti, da smo od ikoje strane dobili.

Bilo bi zato preporučivo, da zato pozvani faktori posvete veću pažnju u pogledu razvitka našeg gospodarstva.

Time svršavam svoje izvješće i ponovno postavljam svima na srce razvitak našeg društva i molim sve one faktore kojih je u prvom redu dužnost, da se za društvo zauzmu, a Vam pako braćo i prijatelji seljaci preporučam, da se u društvo začlanite i da preporučite Vašim susjedima i prijateljima neka se i oni u društvo začlane i da prama istom svoje dužnosti ispunjavaju.

Osobito bi pako zaželjeno bilo, da prestaju nesretna ciepanja, koja su se žalibože pojavila u našim redovima i koja su osobito za gospodarstvo veoma štetna a ponajpače u našoj Istri kojoj i onako prijete pogibelj sa svih strana i da se jednom bratski kako smo jednoč bili zagrlimo te složno, marljivo i ustrajno započmemo svaki svojim silama raditi oko napredka gospodarskog, što će nas jedino uzdržati i spasiti nad moćnim našim neprijateljima.

Time svršavam i pozdravljam Vas.

Pazin, dne 26. V. 1913.

Josip Turčinović, tajnik v. r.

Točka 4. Promjena pravila.

Na predlog gg. Sironić Petra i Brumnić Autona bila su promjenjena sa većinom glasova društvena pravila u pogledu sniženja članarine, naime snižilo se do tada opstojeću članarinu od K 100 na K 5 i K 1 uplatine, te K 50 jamčevine.

Točka 5. Biranje novog odbora.

Predsjednikom društva bio je izabran g. Pravdoslav Robek c. kr. višji veterinar u Pazinu.

Podpredsjednikom: g. Grašić Josip, župnik u Bermu,

Odbornicima:

1. Brumnić Anton, posjednik Lindar;
2. Drndić Eduard, c. kr. porezni ofic. u Pazinu;
3. Mohorović Ivan, posjednik i župan Zabrežani-Pazin;

4. Mgorović Ivan, posjednik i župan Grdoselo,
5. Hrvatín Anton, posjednik Kašćerga;
6. Sironić Petar, posjednik Trviž;
7. Mandić Josip, obč. blagajnik Pazin;
8. Sloković Liherat, župnik u Sv. Petru u Šumi;
9. Turčinović Josip, privatni činov. u Pazinu;
10. Tomašić Lovro, učitelj u Novaki;
11. Ladavac Franjo, posjednik Pazin-Heki.

Nadzorni odbor:

1. g. Dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik Pazin;
2. „ Dr. Ante Gržinić, opć. liječnik Pazin;
3. „ Cucančić Matija, poslovodja Posujilnice Pazin;
4. „ Frulić Šime, župnik u Grdoselu;
5. „ Dr. Šime Kurelić, odv. u Pazinu.

Obranički sud:

- G. Zidarić Vinko, nadučitelj u Pićnu;
- „ Zvaček Ljudevit, župnik u Gologorici;
- „ Ivić Ivan, župan u Gračiću.

Pazin, dne 29. svibnja 1913.

Proglas Istog Društva:

1. Pošto su pravila podpisanoga društva ovih dana odobrena pozivlje zato isto društvo sve svoje do sada opstojeće članove, da se u svrhu ponovnog upisanja u društvo izvole što prije prijaviti kod društvene uprave (općinskom uredu u Pazinu, blagajnički odlo).

2. Podredno pozivlje sve one posjednike koji nisu jošte članovi društva i koji se žele u društvo učlaniti, da se i oni izvole oglasiti kod društvene uprave u prostorijama kao gori.

3. Članom društva može postati svaki posjednik bio on muškoga ili ženskoga spola (onaj posjednik, koji slučajno nebi bio punoljetan, mora biti zastupan po svojem štitniku (:Kuratoru)).

4. Članarina iznasa jednom za uvijek K 5, a K 1 pristojna upisnina i jamčevina K 50.

5. Pošto društvo kani proširiti svoj djelokrug ako dobije dostatan broj članova, umoljava se zato osobito stare članove, da se čim prije izvole sa društvenim knjižicama prijaviti za ponovno upisanje u društvo kod upravnog odbora i za obračunavanje stare članarine.

Gospodarsko društvo, reg. zadr. na ogr. jamč.

U Pazinu, dne 20 kolovoza 1913.

Odbor.

Pozor! gg. učitelji i roditelji Pule -- i okolice --

TISKARA, KNJIGOVEŽNICA I PAPIRNICIA

LAGINJA i dr. PULA, via Giulia 1

držl ove godine toll potrebne školske knjige za pučke škole na skladištu i to:

Za I. razred:

Prva štanka (sastavili Baf-Přibil-Sarkon).
Prva računica (sastavili Moćnik-Kraus Habernal).

Za II. razred:

Druga štanka (sastavili Nazor Přibil Ribarić).
Prva računica (sastavili kao gore).
Mali katekizam.
„Jergovan“ koledar za god. 1913.—14.

Za III. razred.

Druga štanka (sastavili kao gore).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Mali katekizam.
Vijenne jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavio Sprachmann).
„Jergovan“ koledar za god. 1913.—14.

Za IV. razred.

Treća štanka (sastavili Nazor-Baf-Jakac-Přibil-Sarkon-Tentor-Zic).
Druga računica (sastavili kao gore).

Prva praktična slovnica talijanskog jezika.

Prva njemačka vježbenica (Cobenzel).

Veliki katekizam.

Biblijska povijest (od Panholzera).

Vijenne jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavili kao gore).
„Jergovan“ koledar za god. 1913.—14.

Za V. i VI. razred.

Treća štanka (sastavili kao gore).
Treća računica (sastavili kao gore).
Druga praktična slovnica talijanskog jezika.
Druga njemačka vježbenica.
Prva njemačka štanka.
Veliki katekizam.
Biblijska povijest.
Vijenne jednoglasnih i dvoglasnih pjesama.
„Jergovan“ koledar za god. 1913.—14.

Osim tih knjiga ima sve ostale školske potrebne na skladištu te se za nabavu najtoplije preporuča.